

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1857.

ΤΟΜΟΣ Η'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 181.

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΤΣΙΓΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΑΥΤΩΝ.

ὑπὸ

Α. Γ. ΠΑΣΠΑΤΗ.

~*~*~*~

ΜΕΡΟΣ Β'.

Ἀριθμοί.

—ο—

Εἷς — Β. Yak—Π. Yek — Βόρ. Jeque—Jesque—Jes.

Παρά Σανσκρίταις eka—εἷς. Τὸν σχηματισμὸν τοῦτον ἐφύλαξεν ἡ περσικὴ yek, παρ' ἧν δὲ ἐπληρώθη ἡ λέξις eka εἰς τὸ ἐκάτερος, σανσκριτ. eka-taras, συγκριτικὸς σχηματισμὸς τοῦ eka, καὶ σημαίνουσα σανσκριτ. εἷς ἐκ δύο, ὡς καὶ εἰς τὸ ὑπερθετικὸν ἑκάστος, καὶ τὸ ἐπίρρ. ἐκάστοτε κτλ. Εἷς ἡμᾶς καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἡ λέξις ἡλλοιώθη τόσον, ὥστε εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος.

Δύω — Β. Day — Π. Dui — Βόρ. Dai.

Παρά Σανσκρ. dvi—δύω, ἐξ οὗ ἐγεννήθησαν ὁμόφωνοι ἀριθμητικαὶ λέξεις τῆς Εὐρώπης.

Τρεῖς — Β. Triu — Π. Tri—Βόρ. Trin.

Παρά Σανσκρ. tri—Τὸ τελικὸν n τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βόρρ. με παραξενίζει τυπογραφικὸν λάθος δὲν εἶναι, διότι ἀναφέρει τὴν αὐτὴν λέξιν γραμμένην τοιοῦτοτρόπως καὶ ἀλλαχού, ἐτι δὲ καὶ εἰς ὀνόματα σύνθετα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου.

Τέσσαρες—Β. Ushtar—Π. Ishtar—Βόρ. Estar.

Ἡ σανσκρ. λέξις ichatur—τέσσαρες, ἡλλοιώθη πλείοτερον τῶν προηγουμένων. Οἱ Ἕλληνες, χάριν εὐφωνίας, ἔτρεψαν τὸ ἀρκτικὸν ich εἰς τ, οἱ Ῥωμαῖοι εἰς qu, quattuor, οἱ Γερμανοὶ εἰς v, vier, καὶ οἱ Ἀγγλοὶ εἰς f, four. Οἱ Σλάβοι ἡλλοίωσαν ὡς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας λέξεις τὴν πρωτογενῆ, εἰπόντες ichetiri—τέσσαρες. Οἱ δὲ Ἀτσίγγανοι, ἀπέβαλον ὁλότελα τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον φυλάξαντες ἀντ' αὐτοῦ τὸ δασύ sh, μετὰ τῆς προσθήκης φωνήεντος πρὸ τῆς φωνῆς ταύτης, κοινῆς εἰς πολλὰ ἔθνη. Παρά Λατ. stomachus—Γάλλ. estomac — Σταυρός—τουρ. estavros—σπῖνος—ispinos.

Πέντε—Β. Pandj—Π. Pantj — Βόρ. Panche.

Σανσκρι. *panchean*, πέντε. Ἡ λέξις εἶναι πλησιέστερα πασῶν τῶν ἄλλων γλωσσῶν, καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ Τουρκίαν ἐφυλάχθη σχεδὸν ἀναλλοίωτος. Ὡς εἰς τὴν προηγουμένην οὕτω καὶ ἐνταῦθα βλέπομεν τῆς Σανσκριτῆς τὸ *ich* τρεπόμενον παρὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς *ε*, πέν-τε. Οἱ Αἰολεῖς ἔλεγον καὶ πέμπε.

Ἐξ—B. *Sho*—Π. *Shov*—Βόρ. *Job*.

Σανσκρι. *shash*—ἔξ. Ἡμεῖς μὲν ἀπεβάλαμεν τὸ ἀρκτικὸν *h*—ἔξ, οἱ δὲ Ἀεῖνοι τὸ ἐφύλαξαν—*s*—*ex*, ὡς καὶ οἱ Σλάβοι *hesht*.

Ἑπτὰ—B. *Efta*—Π. *Efta*—Βόρ. *Efta*.

Παρὰ Σανσκρι. *saptan*—ἐπτὰ. Καὶ ἐνταῦθα ἀπέσπασεν ἡ ἑλληνικὴ, ὡς καὶ ἡ τῶν Ἀτσιγγάνων, τὸ ἀρκτικὸν *s*. Κατὰ πρώτην ὥσιν νομίζει τις ὅτι ἡ λέξις αὕτη εἶναι ἡ ἡμετέρα ἐπτὰ, κοινῶς ἐφτά· ἀλλ' ὅ,τι ἐπράξαμεν ἡμεῖς ἐπράξαν καὶ οἱ Πέρσαι, εἰπόντες τὸ ἐπτὰ *heft*. Ὅθεν τῶν Ἀτσιγγάνων τὸ *efta*, εἶναι φυσικὴ τροπὴ τοῦ *π* εἰς *φ* πρὸ τοῦ συμφώνου *ε*. τροπὴ ὁσμέραι ἀκουσμένη μεταξὺ ἡμῶν, δημῶδες μὲν εἰς ἡμᾶς, κανονικὴ δὲ εἰς τοὺς Πέρσας. Ὁμοίαν τροπὴν ἔκαμον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, λέγοντες ἑβδομος, ἑβδομήκοντα, ἀντὶ ἐπτομος, ἐπτομήκοντα. Ἡ ἀρχαία ζενδική, λέγουσα τὸ ἐπτὰ *haplan*, ἔτρεψε τὸ ἀρκτικὸν *s* εἰς *h*, ὅθεν ἐγεννήθη καὶ ἡ ἀνω περσικὴ *heft*. Διὸ καὶ οἱ Ἀτσιγγανοὶ τῆς Ἰσπανίας, διὰ τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου κλίσεως εἰς τὸ νὰ τρέπη περὶ τὸ εὐφρονότερον τὰ σύμφωνα, ἐπλασαν λέξιν ὁμοίαν τῆς ἡμετέρας δημῶδους.

Ὀκτώ—B. *Ohto*—Π. *Ohto*—Βόρ. *Ostor*—*ottolojo*.

Παρὰ Σανσκρι. *ashtan*—ὀκτώ. Ἡ λέξις αὕτη τῆς ὁποίας τὸ τελικὸν *n* ἀπωλέσθη εἰς ὅλας τὰς γνωστάς παραγώγους λέξεις, σχηματίζει τὴν πτωτικὴν αὐτῆς ὀνομαστικὴν *ashtan*, καὶ ἐκ ταύτης ἐγεννήθη τὸ ἑλληνικὸν ὀκτώ καὶ τὸ λατ. *octo*, κατὰ τὸν κανόνα τὸν ὁποῖον προανφεράμεν, ὅτι τὸ σύμφωνον *sh* τῆς Σανσκριτῆς τρέπεται παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων εἰς *κ*, καὶ *ε*. Τοῦ Βόρρω ἡ ἐτυμολογία πλεονέκτερον τῶν δύο ἄλλων πλησιάζει τὴν πρωτογενῆ λέξιν. Ἡ περσικὴ γράφει *hesht*, ἡ δὲ ζενδικὴ φυλάττει τὴν σανσκριτικὴν ἀναλλοίωτον *ashtan*—*asatan*—μετὰ τοῦ τελικοῦ *n*. Ὅ,τι εἶπον ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἑβδομος καὶ ἑβδομήκοντα, τὰ αὐτὰ λέγω καὶ διὰ τὸ ὀγδοος ὀγδοήκοντα ἀντὶ ὀκτος καὶ ὀκτοήκοντα.

Ἐννέα—B. *Iniya*—Π. *Iniya*—Βόρ. *Enia*.

Σανσκρι. *navan*—ἐννέα. Ὡς ἡμεῖς ἐπροσθέσαμεν χάριν εὐφωνίας τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν *s*, οὕτω καὶ οἱ Ἀτσιγγανοὶ τὸ *i*. Ἡ γλώσσά μας ἐκτὸς ταύτης ἔχει καὶ τινὰς ἄλλας λέξεις ἐκ τῆς Σανσκριτῆς παραγομένας, εἰς τὰς ὁποίας ἐπρόσθεσεν ἀρκτικὰ φωνήεντα. Π. *X. namian*—ὁ νομα—*bhru*—ὁ πρύς.

Δέκα—B. *Desh*—Π. *Desh*—Βόρ. *Deque*.

Σανσκρι. *dashan*—δέκα. Τὴν λέξιν ταύτην ἐφύλαξαν τῆς Τουρκίας οἱ Ἀτσιγγανοὶ καλῆτερον τῶν

τῆς Ἰσπανίας, οἵτινες πλησιάζουσι μᾶλλον τὰς γλώσσας τῆς Εὐρώπης. Ἑλλ. δέκα—λατ. *decem*.

Ἑλλείπουσιν ἀπὸ τὸ γλωσσάριον τοῦ K. Βράουν ὅλοι οἱ μέχρι τῶν εἴκοσι ἀριθμοί.

Ἐνδεκα	Π. <i>Desh-i-yek</i>	Βόρ. <i>Esden-y-yesque</i>
Δώδεκα	» <i>Desh-i-dai</i>	» <i>Esden-y-dais</i>
Ἀσκατρεῖς	» <i>Desh-i-tri</i>	» <i>Esden-y-trin</i>
Ἀσκατέσσαρες	» <i>Desh-i-ishtar</i>	» <i>Esden-y-estar</i>
Ἀσκαπέντε	» <i>Desh-i-pantj</i>	» <i>Esden-y-panche</i>
Ἀσκαῆξ	» <i>Desh-i-chov</i>	» <i>Esden-y-jobe</i>
Ἀσκαεπτὰ	» <i>Desh-i-esta</i>	» <i>Esden-y-ester</i>
Ἀσκαοκτὼ	» <i>Desh-i-ohio</i>	» <i>Esden-y-ostor</i>
Ἀσκαεννέα	» <i>Desh-i-iniya</i>	» <i>Esden-y-esde</i>

Ἴδου καὶ οἱ παράλληλοι σανσκριτικοὶ ἀριθμοί.

Ἐνδεκα	<i>ekadashan</i>
Δώδεκα	<i>dvadashan</i>
Ἀσκατρεῖς	<i>trayodashan</i>
Ἀσκατέσσαρες	<i>tchadurdashan</i>
Ἀσκαπέντε	<i>pantjadashan</i>
Ἀσκαῆξ	<i>shodashan</i>
Ἀσκαεπτὰ	<i>saptadushan</i>
Ἀσκαοκτὼ	<i>ashtadashan</i>
Ἀσκαεννέα	<i>navadashan</i>

Εἴκοσι—B. *Bish*—Π. *Bish*—Βόρ. *Bis*.

Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ ταύτου παρὰ τοῖς Σανσκρι. *vinshati*, ὁμοιάζει τὸν τῆς περσικῆς *bist* φυλαττούσης τῆς ληγούσης τὸ σύμφωνον.

Τριάκοντα	B. <i>Orenta</i>	Π. <i>Tranda</i>	Βόρ. <i>Trianda</i>
Τεσσαράκοντα	» <i>Saranda</i>	» <i>Saranda</i>	» <i>Estardi</i>
Πεντήκοντα	» <i>Paninda</i>	» <i>Peninda</i>	» <i>Pancherdi</i>
Ἑξήκοντα	» <i>Showar</i>	» <i>Showarderi</i>	» <i>Joberdi</i>
Ἑβδομήκοντα	» <i>Eftawardesh</i>	» <i>Eftavarderi</i>	» <i>Esterdi</i>
Ὀγδοήκοντα	» <i>Ohtowardesh</i>	» <i>Ohtovarderi</i>	» <i>Ostordi</i>
Ἐννεήκοντα	» <i>Iniawardesh</i>	» <i>Iniavarderi</i>	» <i>Esardi</i>

Ἴδου καὶ οἱ παράλληλοι σανσκριτικοὶ ἀριθμοί.

Τριάκοντα	<i>trinshat</i>
Τεσσαράκοντα	<i>tchalvarinshat</i>
Πεντήκοντα	<i>pantjashat</i>
Ἑξήκοντα	<i>shasti</i>
Ἑβδομήκοντα	<i>saptati</i>
Ὀγδοήκοντα	<i>ashiti</i>
Ἐννεήκοντα	<i>navati</i>

Αἱ πρῶται τρεῖς ἐτυμολογίαι τοῦ γλωσσάρου τοῦ K. Βράουν καὶ τοῦ ἐμοῦ, ὡς καὶ ἡ πρώτη τοῦ Βόρρω, εἶναι ἀναμφισβύτως αἱ δημῶδεις ἡμέτεραι, τὰς ὁποίας οἱ Ἀτσιγγανοὶ ἔλαβον παρ' ἡμῶν, εἴτε κατὰ τὴν διέξασιν εἴτε κατὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν των, καὶ μετέπειτα ἀκολούθως καὶ εἰς Ἰσπανίαν. Τὰς δὲ ἄλλας ἡμετέρας ἀπέβαλον ὡς μὴ ἀρμοζούσας εἰς τὴν λαλιάν των.

Τοῦ K. Βράουν ἡ *showar*—ἑξήκοντα, πιθανὸν νὰ γράφεται *showardesh*, σύμφωνα μετὰ τῶν ἀκολουθῶν. Αἱ ἐπίλοιποι λέξεις σχηματίζονται τακτικὰ παρὰ τῶν μονάδων καὶ προσθήκῃ τοῦ ἀριθμοῦ *desh*—δέκα. Εἰς τὰ πρῶτα δύο γλωσσάρια ὁ σύνδεσμος *u* ἢ *y* ἐτρέπη ἀκολούθως εἰς *war* παρ' Ἑλλήσι δισυκαίδεκα. Εἰς τὸ ἐμὸν γλωσσάριον, τὸ

sh τῆς desh ἐστὶν εἰς rī, κατὰ τὸν κοινὸν καὶ τυπικὸν κανόνα τοῦ συμφώνου τούτου. Εἰς δὲ τοῦ Βόρρω τὰς ἐρμηνείας ἡ τελικὴ desh ἐκολοβώθη εἰς di, ἀλλὰ φαίνεται καὶ αὐτοῦ ἡ προσθήκη τοῦ r, χάριν εὐφωνίας. Ὁ ἀναγνώστης δύναται μόνος νὰ σαφηνίσῃ ἀπὸ τῆς ἐξέτασιν καὶ τῆς παραβολῆς τῶν μονάδων τὴν μετὰ τῆς σανσκριτικῆς συγγένειαν τῶν ἀριθμῶν τούτων.

Ἐκατὸν — B. Shevel — Π. Shel — Βόρ. Gres.

Αἱ πρῶται δύο ἐρμηνεῖαι συγγενεύουσι μετὰ τῆς σανσκριτικῆς shatan — ἑκατὸν, ἡ δὲ τῆς λέξεως Gres μοί εἶναι ἀγνωστος.

Διακόσιοι — Π. Dushel — Βόρ. Ἐλλείπει.

Τριακόσιοι — » Trishel — » Ἐλλείπει.

Χίλιοι — B. Ἐλλείπει — Π. Milia — Βόρ. Milan.

Τὴν λέξιν ταύτην, ξένην τῆς σανσκριτικῆς sahasgan — χίλιοι, ἔλαβον οἱ Ἀτσιγγανοὶ παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν λεγόντων mille.

ΜΕΡΟΣ Γ'. ΤΜΗΜΑ Β'.

Γλωσσάριον.

—ooo—

Ἐντυχῆ παύει τὸ γλωσσάριον τοῦ K. Βρόουν. Ἐγὼ δὲ ἐξακολουθῶ τὴν αὐτὴν τάξιν τοῦ πρώτου τμήματος, παραβάλλων τὰς παρ' ἐμοῦ ζητηθείσας λέξεις μετὰ τῶν τοῦ Βόρρω, ὡς ἐπραξα ἤδη καὶ μετὰ τὰ τρία γλωσσάρια.

Ἀδελφός — Π. Pra — Βόρ. Plai — Plan — Plano.

Ἀδελφὴ — Π. Pen — Βόρ. Planī.

Ἄνευ τῆς πρώτης ἐρμηνείας pra, ἐδυσκολυνέτο τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ λέξις αὕτη εἶναι ἡ σανσκριτικὴ bhratṛī ἡ γεννήσασα τόσας τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης ταυτοσημοὺς λέξεις. Εἰς τὴν ζενδικὴν bratar, περτ. berader, λατ. frater, ἑλλ. φράτωρ, γοτθ. brothar, γερμαν. bruder, ἀγγλ. brother, σλαβ. brash, ῥωσ. brat, καὶ βουλ. vrat. Ἐκ ταύτης μανθάνομεν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι φράτωρ καὶ αἱ συγγενεῖς λέξεις ἐστέμνουν τὸ πάλαι ἀδελφόν, καὶ φρατρία ἀδελφότητα. Παρὰ Σανσκριταῖς bhratṛiya — ἀδελφικός — ἀνήκων, ἀναφερόμενος εἰς ἀδελφόν. Τὴν λέξιν ταύτην ἀνάγκη νὰ γράφωμεν φρατρία, καὶ ὄχι φατρία. Τὴν μετὰ τῆς αὐτῆς τοῦ p δικτιόνοισι τὰ πλείονα λεξικά, σημειόνοντα τὴν λέξιν ὡς παράγωγον τῆς πάτρας καὶ πατρίδος. Τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ Ἀτσιγγανοὶ ἐρύλαξαν εὐτυχῶς τὴν λέξιν, ὁμοίαν σχεδὸν τῆς πρωτογενεῖς, τὴν ὁποίαν ἐδυνάμεθα νὰ μὴν ἀναγνωρίσωμεν εἰς τὰς τρεῖς ἐρμηνείας τοῦ Βόρρω, αἱ ὁποῖαι καὶ αὐταὶ ἀναμφιβόλως εἶναι παρὰ τῆς ἰδίης bhratṛī, μεταλλαγαῖσαι, κατὰ τὴν φυσικὴν τῶν γραμμῶν πρὸς ἄλληλα τροπὴν. Πλησιάζει τὸ plai, εἰς τὸ λιθουανικὸν brolis — ἀδελφός. Τῆς πρωτογενεῖς σανσκριτικῆς ἀναμφιβόλως εἶναι ἡ pen καὶ planī — ἀδελφὴ ἢ καὶ οἱ Ἰνδοὶ μετε-

χειρίζοντο ἄλλην λέξιν svasri — ἀδελφὴ, λατ. soror καὶ sororius. Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ r εἰς l ἔστω παράδειγμα ἡ πορτογαλλικὴ branco λευκός — ισπαν. blanco — γαλλ. blanc.

Κεφαλὴ — Π. Shorō — Βόρ. Jero.

Κατέγραψα τὴν λέξιν ταύτην εἰς τὸ πρωτόγραφον γλωσσάριόν μου o-shorō — τὸ ἀρκτικὸν ο εἶναι τὸ σύνθημα ἄρθρον τῶν Ἀτσιγγάνων, τὸ ὁποῖον πολὺν ἑκὼς ἐπανελάθεν ἡ Ἀτσιγγανίς. Τὴν λέξιν ταύτην ἀνάγω εἰς τὴν γνωστὴν σανσκριτ. shiras — κεφαλὴ. Τοῦ Βόρρω εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτή. Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι τὸ συμφώνον sh τῆς σανσκριτ. πάντοτε σχεδὸν τρέπεται εἰς k, εἰς τὰς συγγενεῖς ἑλληνικὰς λέξεις. Ὅθεν πιθανὸν νὰ προῆλθον ἐκ ταύτης αἱ ἡμέτεραι, κάρκ, κάρη, κῆς, καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φυόμενον κέρκας. Ἀπὸ λέξιν ὁμοίαν ταύτης shiran, γένους οὐδετέρου, πιθανὸν νὰ παράγεται καὶ τὸ κρανίον, λατ. cranium.

Γλῶσσα — Π. Tchip — Βόρ. Chipe — Chipi.

Τὴν σανσκριτικὴν djihva — γλῶσσα, παράγει ὁ Wilson παρὰ τοῦ ῥήματος liha, γλύφω. Ἄν ἡ ἐτυμολογία αὕτη εἴναι ἀληθής, ἐξηγοῦνται τότε ἡ λιθουανικὴ liezuwis — λατ. lingua — καὶ τροπὴ τοῦ l εἰς i γοτθ. iuggo — ἀγγλ. tongue. Ἡ τῶν Ἀτσιγγάνων εἶναι πλησιεστέρα τῶν ἄλλων, τρέψασα τὸ dj εἰς ich, συνήθεια κοινοτάτη εἰς τὴν γλῶσσαν πολλῶν ἐθνῶν. Ἡ ζενδικὴ ἔχει higna — τὸ ν ἐστρεψαν οἱ Ἀτσιγγανοὶ εἰς p. Εἰς τὴν Ἰσπανίαν διεφυλάχθη καὶ τὸ τελικὸν φωνήεν.

Μαστός — Π. Tchutché — Βόρ. Chucha.

Σχεστὰ τῇ πηγῇ τῆς λέξεως ταύτης. Ἐκ τῆς σανσκριτικῆς ῥίζης ichusha πίνω — μυζᾶω, παράγονται πάμπολλαι λέξεις ταυτόσημοι, καθὼς συμβαίνει εἰς λέξεις κοινὰς καὶ ὁμιώδεις. Tchutchi — μαστός, ichutchuka, τιτθῇ, γράφεται ἡ λέξις αὕτη καὶ ichutchouka. Διὰ τροπῆς τοῦ ἀρκτικοῦ ich εἰς k, ἐγένετο ἄλλη κοινὴ λέξις kutcha στῆθος — μαστός — παρὰ Σλάβοι. soséte μαστός. Ἡ ἀνω λέξις ichutchi ἔχει πλείστην συγγένειαν μετὰ τοῦ ῥήματος ichutchya, στάζω — ὑγραίνω, καὶ τοῦ ὁμοίου αὐτοῦ shutchya — χυμὸν ἐκβάλλω. Ὅθεν οἱ Σλάβοι sok χυμός — οἱ Λατ. succus — καὶ sugo — μυζᾶω — οἱ Γερμ. saugen, οἱ Γάλλοι sucer καὶ οἱ Ἀγγλ. suck, λεγόμεναι κατ' ἐξοχὴν περὶ βρέφους θηλάζοντος. Ἡ τοιαύτη τῶν λέξεων παραγωγὴ δεικνύει τὴν πρωτογενὴ αὐτῶν ἀρχὴν, παρὰ τῆς σανσκριτικῆς ῥίζης ichusha μυζᾶω ἢ ἐκβάλλω χυμὸν. Τοιαῦται παραβολαὶ σαφηνίζουσι καὶ τῶν λέξεων αὐτῶν τὴν καθαρὰν σημασίαν. Ἀπὸ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ῥήματος τούτου καὶ τῶν πολυαριθμῶν αὐτοῦ παραγῶγων, εὐλογον εἶναι νὰ πορισθῶμεν καὶ τὴν τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης λέξεως γάλα sut — chuti.

Ὄνυξ — Π. Nāi — Βόρ. Ungla.

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ Βόρρω εἶναι ἡ λατινικὴ ungula ὀπλή, παρὰ τῆς κοινῆς unguis — ὄνυξ. Ἡ ἰσπανικὴ εἶναι una. Ἀπὸ τὴν σανσκριτικὴν nakha παράγεται καὶ ἡ ἡμέτερα ὄνυ(ξ)χος, ὅπου οἱ Ἑλλήνες

πατρὸς τῶν τεσσάρων Πανδάβων, σημαίνει καὶ τὸν λευκὸν καὶ λευκόφαιον, πολλάκις δὲ καὶ τὸν κίτρινον· ὅθεν καὶ ὁ ἱκτερός. Ὅπως καὶ ἂν ᾦναι, πιθανὸν εἰς τὰ στόματα τῶν Ἰνδιάνων Ἀτσιγγάνων νὰ ἀπεκόπη ἡ μεσαία συλλαβὴ, καὶ νὰ ἐγίνεν ἡ λέξις ὅποιον σήμερον τὴν ἀκούομεν. Ἡ δευτέρα ἐρμηνεία τοῦ Βόρρω, *parné*, σημαίνει τὰ ἀργυρὰ ἢ λευκὰ λεγόμενα νομίσματα. *Dineros blancos* — συνήθεια κοινή.

Ἐρυθρός—Π. *Lolo*—Βόρ. *Lolo*—*lolo*.

Τὴν ἐρμηνείαν ταύτην ἀνάγω εἰς τὴν σανσκριτικήν *loha*—σίδηρος, ὄπλον—αἷμα, καὶ εἰς τὴν ταυτοσημον ταύτης *lohita*—ἐρυθρός—ἐρυθρόχρους—αἷμα. Οἱ Ἀτσιγγανοὶ ἐφύλαξαν τὴν πρώτην συλλαβὴν, τὴν ὅποιαν ἐδιπλασίασαν. Τοῦ Βόρρω ἡ ἐτυμολογία εἰς τὸ γλωσσάριον τοῦ ἐξηγῆται *tomate*—ἡ γνωστὴ καὶ παρ' ἡμῖν τομάτα. Ἡ ἀποκοπὴ ὀλοκλήρων συλλαβῶν εἶναι κοινὴ εἰς πολλὰς γλώσσας.

Ἰσχνός—Π. *Shukò*—Βόρ. *Juco*. θηλ. *Juqui*.

Παρά τῆς σανσκριτικῆς ῥίζης *shusha*—ξηραίνω, σχηματίζεται τὸ ἐπίθετον *shushka*—ξηρός—ισχνός—ἄκαρπος, ὅθεν ἡ παρούσα ἐρμηνεία. Παρὰ Σλ. *suhii*—ξηρός—καὶ *sushla*—ξηρὰ—πρὸς διάκρισιν τῆς θαλάσσης, καὶ λατ. *siccus*—ξηρός—ισχνός. Αἱ δύο αὗται λέξεις καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν σήμερον εἶναι πολλάκις ταυτοσημοί.

Θύρα—Π. *Dar*—Βόρ. *Burda*.

Εὐκόλος ἡ ἐρμηνεία τῶν δύο τούτων λέξεων· ἡ σανσκριτικὴ *dvaga*—θύρα—πύλη—δίοδος ἀναρτίζεται εἰς τὰς ἀρχαίας καὶ σημερινὰς γλώσσας. Παρὰ Ζενδ. *dvaga*—Πέρσ. *der*—Ἑλλ. θύρα—Γοτθ. *daur*—Ἀγγλ. *door*. Ἡ λέξις *puradvara* σύνθετος παρὰ τῆς ἄνω καὶ τῆς *pura*—πόλις, σημαίνει κυρίως τὴν ἡμετέραν πόλιν, δηλαδὴ τὴν θύραν τῆς πόλεως. Ἡ ἐμὴ ἐρμηνεία εἶναι καθαρὰ, *dvaga*. Τὴν δὲ τοῦ Βόρρω, ἀνάγω εἰς τὴν σύνθετον ταύτην *puradvara*, ἥτις ἔχασεν εἰς τὰ στόματα τῶν Ἀτσιγγάνων τὴν ὑστέραν συλλαβὴν. Ἄν ἡ ἐτυμολογία αὕτη εἶναι ἀληθής, δυνάμεθα τότε νὰ ζητήσωμεν ἐκ ταύτης καὶ τὴν παραγωγὴν τῆς λατινικῆς *porta*.

Ἐξω—Π. *Anri*—Βόρ. *Abri*.

Παράγεται πιθανῶς ἡ λέξις αὕτη παρὰ τῆς γνωστῆς σανσκριτικῆς *vahis*—καὶ *vahir*—ἔξω. Ἡ δευτέρα εἶναι συνηθεστέρᾳ εἰς τὰς συνθέτους λέξεις, καθὼς *vahiranga*—ἐξωτερικὸν μέρος. Διὰ τῆς μεταθέσεως τῶν γραμμάτων ἐγείνεν *anri*.

Μέσᾳ—Π. *André*—Βόρ. *Andre*—*Enro*

Ἡ ἐρμηνεία αὕτη εἶναι σαφὴς παρὰ τῆς σανσκριτικῆς *antar*—ἐντὸς—μέσᾳ—μεταξύ. Εἰς τὰς συνθέτους λέξεις ἡ σημασία εἶναι—ἐσωτερικός—*interior*.

Ἐπάνω—Π. *Opre*—Βόρ. *Oupre*—*Opre*.

Παρὰ Σανσκρίτ. *upari*—ἐπάνω—ὑπεράνω. Παράγεται παρὰ τοῦ ἀκλίτου μορίου *upa*, τὸ ὅποιον προστιθέμενον εἰς ῥήματα καὶ ὀνόματα, σημαίνει ἄνω καὶ ὑπεράνω. Ἡ *upari* ἐγέννησε τὴν ἑλληνικὴν ὑπέρ, καὶ τὴν λατινικὴν *super*. Ἡ λέ-

ξις εὐρίσκεται εἰς πολλὰ ἔθνη—γερμ. *obar*—ἀγ. *over*.

Κάτω—Π. *Telé*—Βόρ. — *Ostelis* — *Ostelé* — *Ostely*.

Τὴν λέξιν ταύτην τῆς ὁποίας ὁμοίαν ἔχουσι καὶ οἱ Σλάβοι, *doly*—κάτω, ἀνάγω εἰς τὴν κοινὴν σανσκριτικὴν *talas*—ἡ γῆ, βάθος—τόπος ὑποκάτω,—πέλμα,—κρημὶς,—ἡ θεμέλιον παντός πραγματος. Ἡ σύνθετος *talaatala*, σημαίνει μίαν ἐκ τῶν ἐπτὰ διακρίσεων τοῦ ἔδου, καὶ πολλάκις τὴν παρ' ἡμῖν δημώδη φράσιν—κάτω κάτω. Εἰς πολλὰς δὲ συνθέτους λέξεις σημαίνει πάντοτε ὑποκάτω—κατώτερος, *inferior*. Ἐκ ταύτης πιθανόν καὶ ἡ λατινικὴ *tellus* γῆ. Ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαία χαμαί, καὶ ἡ ἡμετέρα κοινὴ χάμου, ὑποφαίνουσιν ἀρχαιοτέραν—χάμος—γῆ, καθὼς καὶ ἡ *humus* τῶν Λατίνων παρὰ τῆς *humus*—γῆ, καὶ τὸ Σλαβ. *dolu* καὶ *dolye*—κάτω, παρὰ τῆς ἀρχαίας *dol*. Αἱ ἑλληνικαὶ χαμαί καὶ οἶκοι εἶναι πτώσεως τοπικῆς ἀρχαίας (*casus locativus*), μὴ σωζομένης πλέον εἰς τοὺς μετέπειτα Ἑλληνας συγγραφεῖς. Ἡ *telé* αὕτη τῶν Ἀτσιγγάνων εἶναι τακτικῆς τοπικῆς πτώσεως τῆς λέξεως *talas*—*talé*. Ἡ ἀναλογία ἐνταῦθα εἶναι πρόδηλος. Τοῦ Βόρρω καὶ αἱ τρεῖς ἐρμηνεῖαι ἔχουσιν ἀρκτικὴν συλλαβὴν ξένην, προσκολλημένην χάριν εὐφωνίας.

Μακράν—Π. *Dürsi*—Βόρ. *Dur*.

Παρὰ Σανσκρ. *duras*—μακρυνός—ἀποχωρισμένος. Τὸ οὐδέτερον *duram* εἶναι ἐπίρρημα—μακράν. Παρὰ τῆς συνθέτου *duraga*—μακρός, εἶναι καὶ τὰ γενέθλια τοῦ σλαβονικοῦ ἐπιρρήματος *dolgo*, μακράν, τροπὴ τοῦ *r* εἰς *l*.

Σιμά—Π. *Pashési*—Βόρ. *sumpacel*.

Περὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν λέξεων τούτων μόνον εἰκασίαν δύναμαι νὰ μορφώσω. Ἡ σανσκριτικὴ ἔχει δύο λέξεις μετὰ τῶν ὁποίων αὗται πιθανόν νὰ συγγενεύουσιν. Ἡ μὲν *pashya* εἶναι μόριον ἀκλίτον θαυμασμοῦ—ἰδοὺ—λατ. *ecce*, παραγόμενον παρὰ τοῦ ἀνωμάλου ῥήματος *drisha* βλέπω. Συγγενὲς ταύτης εἶναι καὶ ἡ *pasbu*, σημαίνουσα πᾶν τὸ βλέπον, ἐπομένως ζῶον, καὶ τοὺς κατωτέρας τάξεως θεούς. Εἶναι δὲ πολλάκις καὶ ἀκλίτον, σημαίνον καθὼς τὴν ἄνω *pashya*—ἰδοὺ—βλέπε. Πιθανόν λοιπὸν ἡ λέξις αὕτη νὰ ἐσήμαινε καὶ σιμά, πλησίον. Ἡ δευτέρα ἐρμηνεία τοῦ Βόρρω, μοί φαίνεται ὅτι συγγενεῖ μετὰ τοῦ γνωστοῦ ἐπιθέτου *samiira*—ὁ πλησίον, ὁ ἐγγύς, κοινοῦ εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς Ἰνδίας.

Μεθυμένος—Π. *mattò*—Βόρ. *mato*.

Εἶδομεν εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐρμηνευθεῖσαν λέξιν, οἶνος, τὴν παραγωγὴν τῆς λέξεως *moi*, καὶ τὰς συγγενεῖς αὐτῆς εἰς τινὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Τὴν λέξιν *madhu*, ἀνάγω εἰς τὴν σανσκριτικὴν ῥίζαν *mau*, χαίρομαι—εὐφραίνομαι. Ἡ μεταχὴ εἶναι *matla* ἀντὶ *madla*, χάριν εὐφωνίας. Ἡ μεταχὴ αὕτη σημαίνει τὸν εὐφραϊνόμενον, τὸν μεθύοντα ἀπὸ οἶνον ἢ οἰνόπνευμα, ἐπομένως δὲ τὸν ματαιόφρονον καὶ ὑπερήφανον, καὶ ἐλέφαντα ὀργῶντα. Τὴν λέξιν

ταύτην ἀνευρίσκομεν καὶ εἰς τὴν λατινικὴν. Ὁ Πλίνιος ὀνομάζει *madon*, τὴν λευκὴν ἀμπελον, βορυνίαν, καὶ ὁ Πλάουτος *madulsa* τὸν μέθυσον. Ἄν καὶ αἱ λέξεις αὗται, κατὰ τοὺς λεξικογράφους, παράγονται ἀπὸ τὸ ῥῆμα *madeo*—μαδάω—νοτέω, φρονῶ ὅτι δύνανται νὰ ἐτυμολογηθῶσι παρὰ τῆς ῥίζης ταύτης *mad*, ὡς ἀντιγόμενάς εἰς τὰ ἀπορῶντα τὸν αἶνον καὶ τὴν μέθην. Ἡ ἐρμηνεία αὕτη *matto*, παρὰ τῆς μετοχῆς *matta*, δεικνύει καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ γράφεται μὲ δύο *t*.

Πολλὰ δύναται τις νὰ εἴπῃ περὶ τῆς λέξεως ταύτης καὶ τῶν πολυχρίθμων αὐτῆς συγγενειῶν. Ἀρκεῖ τώρα νὰ εἴπω, ὅτι καὶ αἱ ἐλληνικαὶ ματία, καὶ ματίη—μωρία, ἀνοητία, ἐνδέχεται νὰ ἔχωσιν ἐκ ταύτης τὰ γενέθλιά των.

Πλήρης — Π. *Perdò* — Βόρ. *Perdo*.

Παρά σανσκρ. *prii*—πληρόνω—γεμίζω. Ἡ μετοχὴ αὐτῆς εἶναι *purta*—πλήρης—ἐντελής. Ἀπὸ τὴν μετοχὴν ταύτην παράγω τὴν ἀνωτέρω τῶν Ἀτσιγγάνων. Ὁ ἀναγνώστης παρατηρεῖ τὴν ἐντελή τῶν δύο ἐρμηνειῶν ὁμοφωνίαν εἰς ὅλας τὰς λέξεις τὰς ἀναγομένας εἰς γνωστὰς σανσκριτ. λέξεις.

Βροχή — Π. *Burshin* — Βόρ. *Brijindel*.

Ἡ σανσκριτικὴ ῥίζα *prisha*—ῥαντίζω—ἐκχέω—ποτίζω, εἶναι εἰς κοινοτάτην χρῆσιν, σημαίνουσα κατ' ἐξοχὴν βρέχω διὰ ῥαντίσματος. Ἡ πρώτη ἐρμηνεία πιθανὸν νὰ ἀνάγεται εἰς τὸ ἐπίθετον *pri-shan*—ὁ ῥαντίζων, καὶ ἡ δευτέρα εἰς τὸ οὐσιαστικὸν *prishata*—σταλαγμὸς ὕδατος. Ἡ ἐτυμολογία αὕτη δὲν μοί φαίνεται ἀπίθανος, διότι πρῶτον ἡ κυρία σημασία τῆς ῥίζης *prisha*, εἶναι ῥαντίζω, καὶ δεύτερον αἱ δύο ἐρμηνεῖαι ὁμοιάζουσι τὴν πρωτογενῆ ῥίζαν τρέψασαι τὸ ἀρκτικὸν *p* εἰς *b*. Ὁ Βόρβω δίδει τὴν ἀντιστοιχοῦσαν σανσκριτικὴν λέξιν *prishna*, ἥτις ἂν καὶ ἐνίοτε ἐννοεῖ τὴν βροχὴν, κυρίως σημαίνει ἐντέλειαν—ἔργον ἐντελὲς καταιργασμένον.

Σίτος — Π. *Gio*. — Βόρ. *Gi*. — Γου. — *Jil*.

Τὰς λέξεις ταύτας, ὡς καὶ τὴν ἡμετέραν σίτον, ἀνάγω εἰς τὰς σανσκριτ. *sila* καὶ *sitya*, ἀμφοτέρως ἐχούσας σημασίαν ὁμοίαν τῶν ἄνω ἐρμηνειῶν. Ἡ μὲν πρώτη *sila*, σημαίνει τὸν αὐλάκα, ἢ τὸν ὅλκον τὸν γινόμενον παρὰ τοῦ συρρομένου ἀρότρου, καὶ τὴν θεάν τῶν καρπῶν, ἡ δὲ δευτέρα τὴν γῆν τὴν ἀροτριωθεῖσαν, καὶ γένους οὐδετέρου *sityam* σίτον, καὶ ἐν γένει πάντα δημητριακὸν καρπὸν καὶ ὀρύζιον. Αἱ ἄνω λέξεις ἐσχηματίσθησαν ἀποκοπῇ τῆς τελικῆς συλλαβῆς *ta*, τὴν ὁποίαν ἡ ἐλληνικὴ ἐρύλαξεν. Ἡ σλαβονικὴ ἥτις, καθὼς προεῖπον, ἐρύλαξε τῆς πρωτογενούς σανσκριτικῆς πολλὰς ἀναλλοιώτους λέξεις, ἔχει *zito* καὶ *zita*, σημαίνουσιν γεννήματα, ὅλους ἐν γένει τοὺς δημητριακοὺς καρπούς.

Κρέας — Π. *Mas*. — Βόρ. *Maas* — *Mang*.

Τῆς λέξεως ταύτης ἡ παραγωγή εἶναι σαφεστάτη, καὶ διευκρινεῖ πολλὰς τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν λέξεις. Τοῦ γλωττοκρίου τὴν λέξιν *mas*, παράγω παρὰ τῆς σανσκρ. *samisha* κρέας, — ραγίον, — ὄφον. Ταύτην ἀπακτώμεν καὶ εἰς τὴν σλαβονικὴν *masi* σημαίνουσιν λίπος, πάχος, τὴν ὁποίαν οἱ

σημερινοὶ Βούλγαροι ἐτρέψαν εἰς μέσο, ἐννοοῦντες τὸ κρέας — παρὰ Γότθ. *matz* — Ἄγγλ. *meat* — καὶ Ἀλβανοῖς μίσε-μίστ-κρέας. Ἡ ἡμετέρα κρέας, καὶ ἡ λατινικὴ συγγενὴς *cago*, πιθανὸν νὰ παράγονται παρ' ἄλλης σανσκρ. τῆς *kravnam*, γένους οὐδετέρου, σημαίνουσης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν θηρονομένων ζώων τὴν σάρκα, καὶ ἀναφερομένης εἰς τὰ κρεωφάγα ζῶα, καθὼς *kravyabhudj*—κρεωφάγος-λέων, ἱεραξ κτλ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω *samisha* εἶναι καὶ ἄλλη *maansa*—κρέας—ραγίον, γεννήσασα πιθανῶς τὴν λατινικὴν *mensa*, σημαίνουσαν ποτὲ μὲν τὴν τράπεζαν, ποτὲ δὲ τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης βρώματα. Εἰς ταύτην ἀνάγω καὶ τὴν ἀγγλικὴν *mess*—ραγίον, κατ' ἐξοχὴν τὸ πρὸς συνεταίρων ἢ φίλων συντρώγοντον (συσσίτιον). ἐπομένως καὶ τοὺς συντρώγοντας αὐτοὺς. Πιρρόμοισι παράλληλοι ἐτυμολογίαι σαφηνίζουσι καὶ τὴν σημασίαν τῶν λέξεων αὐτῶν· ἡδυνάμην δὲ νὰ ἐπιδείξω πλείονερα τούτων παραδείγματα, κατ' ἐξοχὴν εἰς λέξεις ὁμοίας ταύτης, καὶ σωζομένας εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, νεκράς τε καὶ λαλουμένας. Ἀρκεῖ ἡ ἀκόλουθος παραβολὴ τῆς σλαβονικῆς γλώσσης. Παρὰ τῆς ἄνω μνημονευομένης *kravnam*—σάρξ τῶν Ἰνδῶν, παράγεται ἡ σλαβον. *kron*, καὶ ἡ βουλγαρικὴ *kraf* αἷμα, καὶ ἡ ἡμετέρα, ὡς προεῖπον, κρέας, καὶ ἡ λατ. *cago*. Ἡ δὲ σλαβονικὴ *plot*, σάκξ, ἐγεννήθη παρὰ τῆς σανσκριτ. *pluta*, μετοχῆς τοῦ ῥήματος *plu* — πλέω — ῥέω. (λατ. *fluo*)—λέξεως τῆς ὁποίας τὴν σημασίαν τὴ γερμανικὰ ἔθνη μετέβαλον εἰς αἷμα.—Γότθ. *bloth*, γερμ. *blut*, ἀγγλ. *blood*.

Αἷμα — Π. *Rat* — Βόρ. *Arate* — *Rati*

Παρὰ τῆς σανσκρ. ῥίζης *randja*—χρωματίζω—βάπτω (περσ. *renk* χρῶμα) γίνεται ἡ μετοχὴ *rakta*, βαπτὸς — χρωματισμένος—κόκκινος καὶ κοκκινόχρους. Τὸ οὐδέτερον *raktam* σημαίνει αἷμα. Εἰς τὰς ἄνω ἐρμηνείας τὸ *k* τῆς σανσκρ. μετοχῆς, ἐτρέπη χάριν εὐφωνίας εἰς *t*. Ὁμοίως συμπίπτει ἀλλαγὰς οὔτε ἡ ἀρχαία οὔτε ἡ σημερινὴ ἡμετέρα δὲν συγχωρεῖ. Ἡμεῖς λέγομεν σήμερον πρακτικὸς, καὶ ὅχι ὅπως οἱ Ἰταλοὶ *prattico*, παρὰ τῆς λατινικῆς *practicus*. Ἡ γλῶσσα ἡ Πάλι (*Pali*) θυγάτηρ γνησιωτάτη τῆς σανσκριτικῆς, τρέπει τὰ σύμφωνα ταύτης κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἰταλικῆς π. χ. τὸ σανσκρ. *yukta*—προσηρμοσμένος, γίνεται *yutta* (*Essai sur le Pali par Burnouf et Lassen*—p. 90). Ὅθεν δὲν βλέπω διατί ν' ἀρνηθῶμεν τὴν κοινὴν ταύτην πολλῶν ἐθνῶν συνήθειαν καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀτσιγγάνων. Ἡ λέξις *raktam* φαίνεται ὅτι δὲν ἀφῆκεν ἔχνη εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλληνικὴν· διότι τὰς λέξεις, ῥόδον-ῥοιά—ῥοῖδιον, ἀνάγω εἰς ἄλλην σανσκριτικὴν *rudhira*—ῥυθρός, αἷμα, τῆς ὁποίας ἔχνη ἀνευρίσκονται εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Παρὰ τοῖς ἀρχ. Γερμ. *rot* — Γερμ. *roth*—Ἄγγλ. *red* κτλ. Ἐκ τῆς λέξεως ταύτης πιθανὸν νὰ προκύπτωσι καὶ τὰ γενέθλια τῆς ἐλληνικῆς ῥόδο — εἰς τὴν ῥοδοδάκτυλος—ῥοδοπρόσωπος.

Χιών — Π. *Iv* — Βόρ. *Bifi* — *give*.

Παρά τῆς σανσκρ. *hima* — χιών, παράγεται ἡ ἡμετέρα χιών, καὶ χειμῶν, καὶ ἡ λατ. *hiems*, καὶ ἡ σλαβικὴ *zima* χειμῶν. Ἐκ ταύτης καὶ ἡ Ἰνδικὴ *Himalaya*, γνωστοῦ ὄρους ὄνομα, σημαίνει χιόνος κατοικίαν, παρά τῆς ἄνω *hima* καὶ εἰς *alaya*, κατοικία. Ἐκ τῆς λέξεως ταύτης σχηματίζεται τὸ ἐπίθετον *himaval*, πλήρης χιόνος ἢ χιονώδης. Παρά τοῦ ἐπιθέτου τούτου πιθανὸν νὰ πηγάζῃ ἡ ἐμὴ ἐρμηνεία, ἀπικοπή τῆς μεσαιᾶς συλλαβῆς. Ἡ ἐμὴ ἀπόλαστο καὶ τὸ ἀρκτικὸν σύμπρῳνον.

Ψυχρός — Π. *Shil* — Βόρ. *Jil* — *Jir* — *Gris*.

Αἱ λέξεις αὗται παράγονται παρά τῆς κοινῆς σανσκριτικῆς ψυχρός — παγωμένος, καὶ ἐπομένως ἡλίθιος. Αὕτη δὲ ἡ μετοχὴ παρά τῆς ῥίζης *shyai* — παγῶναι, ἐχούσης καὶ μετοχὴν ἄλλην *shina* — παγωμένος ὡς τὸ ἔλαιον, βούτυρον — καὶ μωρὸν — ἡλίθιον. Τοῦ Βόρῳ ἡ ἐρμηνεία *gris* εἶναι, κατ' ἐμὴν ιδέαν, λανθασμένη, διότι ἀναγόμενον εἰς τὴν σανσκριτικὴν *grishma*, σημαίνει τὸν θερμὸν καὶ τὴν θερμὴν τοῦ χρόνου ὥραν. Μετὰ τὴν γρασὴν τοῦ ἄνω παραγράφου καὶ τὴν ἀκόλουθον παραθετὴν πολλῶν ὁμοίων λέξεων τῶν Ἀτσιγγάνων, παρετήρησα ὅτι τινὲς λέξεις, ἐπίθετα σανσκριτικὰ λήγοντα εἰς *ta*, καθὼς εἶναι τὰ πλεονέστερα τῆς γλώσσης ταύτης εἰς τὰ στόματα τῶν Ἀτσιγγάνων, τρέπουσι τὴν λήγουσαν ταύτην *ta* εἰς *l*. π. γ. *shatam* — ἑκατὸν γίνεται *shel* καὶ *shevel*, παρά τῶν Ἀτσιγγάνων. *Sitta* σίτος, *jil*, καὶ ἡ προῦσα *shita* — *shil* ψυχρός.

Χαρτίον — Π. *Lir* — Βόρ. *Li*.

Ἡ σανσκριτικὴ ῥίζα *likha*, σημαίνει κυρίως γράφω καὶ ζωγραφίζω — *likhas* δὲ τὸν γράφοντα καὶ τὸ γραφόμενον, καὶ πολλάκις πᾶν εἶδος ἐγγράφου, ἐπομένως καὶ αὐτὸ τὸ χαρτίον, ἢ σιδήρον, ἢ λίθινον πλάκα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔγραφον. Οἱ Ἀτσιγγανοὶ τῆς Τουρκίας, κατὰ παραφθοράν, ἐπρόσθεσαν τὸ *r*, ὡς φαίνεται εἰς τὴν ἐμὴν ἐρμηνείαν. Εἰς δὲ τὴν Ἰσπανίαν ἀπέκοψαν τὴν τελικὴν συλλαβὴν, ὡς πολλάκις συμβαίνει εἰς συλλαβὰς ἐχούσας σύμπρῳνον τὸ *h*. Οἱ Ὁγώμανοὶ τὴν ἡμετέραν *λάχανα*, προφέρουσι *λάχανα* καὶ *λάνα*. Ἐκ τῆς σανσκριτικῆς ταύτης πιθανὸν νὰ ἐγεννήθη καὶ ἡ σλαβ. λήστ — φύλλον — σελίς.

Ἀγορά — Π. *Foros* — Βόρ. *Foros* — *foro*.

Ἡ λέξις αὕτη ἐνθυμίζει τὴν λατινικὴν *forum*, ἣτις καὶ αὕτη ἐσήμαινε κατ' ἀρχὰς τὴν ἀγοράν, μετέπειτα δὲ ἐδόθη εἰς τινὰς πόλεις, ὅπως σήμερον οἱ Τούρκοι ὀνομάζουσι πολλὰς κωμοπόλεις, ἀπὸ τὰς ἔχει ἄλλοτε καὶ σήμερον γινόμενας ἐμπορικὰς πανηγύρεις. Εἰς ἡμᾶς ἡ λέξις φόρος — τέλος, — παράγεται παρά τῆς σανσκριτικῆς *bharas* — τέλος. Ὁ Βόρῳ ἐξηγεῖ τὰς δύο αὐτοῦ λέξεις — *city* — ἰσπανιστὶ *ciudad*. Αἱ σανσκριτικαὶ *puram*, γένους οὐδετέρου καὶ *puris* γένους θηλυκοῦ, σημαίνουσιν ἀμφοτέραι τὴν παρ' ἡμῶν πόλιν, τῆς ὁποίας τὰ γυνέθλια πιθανὸν νὰ προκύπτωσιν ἐκ τῆς λέξεως ταύτης, ἥτις ἐρυλάχθη καὶ μέχρι τῆς σήμερον εἰς τὰς πλείονας ὀνομαστίας τῶν Ἰνδικῶν πόλεων. Παρ.

Hastinapura — *Singa-pura* κτλ. Ἡ λαλουμένη τῶν σημερινῶν Ἰνδῶν γλώσσα, ἣτις, ἐκτὸς περσικῶν τινῶν καὶ ἀραβικῶν λέξεων εἶναι σχεδὸν ὅλη σανσκριτικὴ, ὀνομάζει *pur* τὴν πόλιν. Διὰ τῆς συνήθους τροπῆς τοῦ *p* εἰς *f* ἐγένεν ἡ παροῦσα τῶν Ἀτσιγγάνων τὴν ὁποίαν αἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐρρμολόγουν ἐνίοτε εἰς τὴν πόλιν, συνεχέστερα δὲ τὸ *tsarai* (ἀγορά) τῶν Τούρκων.

Σταφυλὴ — Π. *Drak* — Βόρ. *Dracay* — *Traquias* — *mollati*.

Σαφὴς ἡ ἐρμηνεία τῶν λέξεων τούτων, παρά τῆς σανσκριτικῆς *draksa* — σταφυλὴ, τοῦ ῥήματος *draks* — ἐπιθυμῶ, ὀρέγομαι. Τὴν ἐμὴν ὡς καὶ τὰς πρώτας δύο τοῦ Βόρῳ ἀνάγω εἰς τὴν ῥίζαν ταύτην. Τὴν τρίτην *mollati* εἰς τὸ *mol*-οῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου ὠμιλήσαμεν. Ἐκ ταύτης ἐνισχύονται καὶ τὰ ἐκεῖ γραφόμενα περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως *mol*-οῖνος. Πιθανὸν ἡ ἀρχαία λέξις νὰ ᾔτο *madhuta* — γλυκύτης, μὴ εὐρισκομένη ὁμῶς εἰς τὸ μέγα λεξικὸν τοῦ *Wilson*. Ἐκ ταύτης τῆς σανσκριτικῆς ῥίζης *draks* παράγω καὶ τὴν σλαβονικὴν *drozdie* — ὁ τρυγίας. Ἡ λέξις *mollati* πρέπει νὰ γράφεται μὲ ἐν *l*.

Πέτρα — Π. *Bar* — Βόρ. *Bar*.

Τὴν λέξιν ταύτην δύναται τις νὰ ἐτυμολογήσῃ παρά τῆς σανσκριτικῆς *bhara* — φορτίον — βῆρος. Ἀπὸ τὴν λέξιν ταύτην εἶναι τῶν Λατίνων ἡ *ferre* καὶ ἡ ἡμετέρα φέρω, *to bear* τῶν Ἀγγλῶν καὶ ἡ περσικὴ *bar-onus* — φορτίον. Πιθανὸν εἰς τὴν πέτραν τὴν κατ' ἐξοχὴν βραβεῖαν νὰ ἔδωκαν οἱ Ἀτσιγγανοὶ τὸ ὄνομα τοῦτο.

Λουτρόν — Π. *Tatto* — Βόρ. *Tati*.

Ὁ Βόρῳ ἐξηγεῖ τὴν λέξιν ταύτην *fever* ἰσπανιστὶ *calentura* — πυρετός. Ἄν καὶ δὲν ἔχει σημασίαν — λουτρόν εἰς τὸ γλωσσάριόν του, τὴν εἴθεσιν εἰδῶ ὡς κατάλληλον νὰ σαφηνίσῃ τὴν ἐμὴν. Ἀπὸ τὴν σανσκριτικὴν ῥίζαν *tapa* — θερμαίνω — φλέγω σχηματίζεται ἡ μετοχὴ *tapta* — ζεστός, καίόμενος καὶ διὰ τῆς συνήθους τροπῆς τοῦ προηγουμένου *p* εἰς *t* *tatta*, καθὼς καὶ οἱ Ἰταλοὶ τὴν λατινικὴν *aptas* προφέρουσιν *atto*. Οἱ Ἀραβες παρά τῆς ῥίζης *hamma* — θερμαίνω, σχηματίζουσι τὴν *hammam* λουτρόν καὶ *hamma* — πυρετός. Ἡ λέξις αὕτη ὡς καὶ ἡ προερμηνευθεῖσα *rat* — *rati* αἶμα, πρέπει νὰ γράφονται μὲ δύο *t*, *ratti* καὶ *tatto*. Τὴν σανσκριτικὴν *tapa* ἔχει ἡ ἑλληνικὴ τάπ — τάπ-ω — θάπτω δηλαδὴ καίω — *tapus* ἑλλην. τάφ-ος δηλαδὴ πῦρ — ἥλιος, παρά τῆς ἀρχαίας τῶν Ἰνδῶν συνθεσίας τοῦ νὰ καίωται τῶν νεκρῶν τὰ σώματα. Ἡ λατινικὴ *tepidus* — καὶ ἡ σλαβικὴ *tep-lii*, παράγονται παρά τῆς αὐτῆς ῥίζης.

Θάνατος — Π. *Molò* — Βόρ. *Meripén*.

Σχεστώτης ἡ ἐρμηνεία αὕτη, παρά τῆς σανσκριτικῆς *mri* — θνήσκω, τὴν ὁποίαν ἀνευρίσκομεν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, νεκρὰς τε καὶ λαλουμένας, καὶ τὰς ὁποίας ὡς γνωστὰς εἰς ὅλους περιττόν ν' ἀναφέρω. Ἡ ἄνω *molò* εἶναι ἡ σανσκριτικὴ *marā*, θάνατος — φόνος, τροπὴ τοῦ *r*

εις Ι. Ἡ λέγουσα *pen*, τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βόρρω, εἶναι τὸ σύνθημα μῦθον περὶ τοῦ ὁποῦ ὠμιλήσαντες εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς λέξεως ἄνθρωπος. Ὁ Βόρρω ἀναφέρει καὶ τινὰς ἄλλας λέξεις τοῦ ῥήματος τούτου — *marar* — θανατόνω, *marai* — φονεύς, — *merdo* — ἀσθενής. Περὶ τῆς ὑπέρτας ταύτης ὠμίλησα εἰς τὴν λέξιν ἀσθενής. Προσθέτω μόνον ὅτι ἐκ ταύτης ἐγεννήθη ἡ περσικὴ *merd* — ἄνθρωπος, ἡ ἡμετέρα δροτὸς δηλαδὴ θνήσκων — ὑποκείμενος εἰς θάνατον — *mortalis*, καὶ ἡ ἀλβανικὴ βρέτ-θνήσκω. Ἡ ρίζα αὕτη σώζεται εἰς τὰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, καὶ ἀποδεικνύει πόσον μόνιμα εἶναι τὰ ριζικὰ σύμφωνα εἰς ὅλας τὰς ἀλλοιώσεις τῆς λέξεως, γινόμενας ἀπὸ ἔθνος εἰς ἔθνος.

Ἑκκλησία — Π. *Karghūri* — Βόρ. *Cangri*.

Αἱ δύο αὗται λέξεις ἐτυμολογοῦνται, ὡς αἱ συγγενεῖς αὐτῶν εὐρωπαϊκῇ, παρὰ τῶν ἐλληνικῶν Ἑκκλησία καὶ Κυριακὸς οἶκος. Παρὰ Γερμ. *Kirche*, Ἀγγλ. *Kirk* καὶ *Church*, παρὰ τῆς δευτέρας. Τὰ λατινικὰ ἔθνη ἐπροτίμησαν τὴν ἐκκλησίαν, ὡς οἱ Ἱταλοὶ *chiesa*, οἱ Γάλλοι *eglise*, κτλ. Ἐκ τῆς ἡμετέρας Κυριακῆς παράγεται τῶν ἐνταῦθα Ἀτσιγγάνων ἡ *kurkō* — ἡμέρα Κυριακῆ, καὶ τῶν Ἰσπανῶν Ἀτσιγγάνων αἱ *culeo*, καὶ *curgue* — Κυριακῆ.

Ξύλον — Π. *Kash* — Βόρ. *Casian*.

Ἀνάγεται ἡ λέξις αὕτη εἰς τὴν σανσκριτικὴν *kashtam*, γένους οὐδετέρου, σημαίνουσαν ξύλον. *kashta* δὲ γένους θηλυκοῦ, σημαίνει μέρος τι τοῦ κόσμου, οὐρα, μέρος χρόνου. Ὅτι ἡ πρώτη σημασία εἶναι ἡ ζητούμενη, ἀποδεικνύεται παρὰ τῶν συνθέτων, καθὼς *kashtakita*, παρὰ τοῦ *kashta*, καὶ *kita* — σκώληξ, σημαίνουσα εἶδος σκώληκος εὐρισκομένου ἐντὸς πεπαλαιωμένου ξύλου. *Kashtak* — ξυλουργός, παρὰ τῆς αὐτῆς λέξεως καὶ τοῦ ῥήματος *taks* κόπτω, ῥυκνίζω. Τοῦ Βόρρω ἡ ἐτυμολογία πιθανὸν νὰ συγγενεῖ μετὰ τοῦ ἐπιθέτου *kashtin* — ξύλινος.

Φύλλον — Π. *Patrin* — Βόρ. *Paroji*.

Ἡ σανσκρ. λέξις *patra* σημαίνει φύλλον, ἡ καὶ, καθὼς εἰς τὴν ἡμετέραν, πᾶν λεπτὸν καὶ ὁμοιον φύλλον, ὡς φύλλον βιβλίου, φύλλον (ἐλασμα) χρυσοῦ καὶ παντὸς μετάλλου. Ἀναιμίνει πρὸς τούτοις πτερὸν — πτέρυγα, καθὼς φαίνεται καὶ εἰς τὰς πολυριθμούς συνθέτους αὐτῆς λέξεις π. χ. *patraratha*, πωλίον δηλ. διὰ πτερῶν φερόμενον. Τῶν Ἀτσιγγάνων τὸ *patrin*, εἶναι ἡ σανσκριτικὴ ἐπίθετος *patria* σημαίνουσα τὸν πτερωτὸν ἢ πτερυγωτὸν. Τὸ ἀρσενικὸν γένος σημαίνει πωλίον, δένδρον καὶ βέλος ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἐνεπήγοντο πτερὰ καὶ πᾶν ἄλλο σῶμα ἔχον πτερὰ ἢ φύλλα. Ἐκ τῆς λέξεως ταύτης πιθανὸν νὰ παράγεται καὶ ἡ γερμανικὴ *feder*, καὶ ἡ Ἀγγλ. *feather*, πτερὸν. Εἰς τὴν σανσκριτικὴν ἡ χρῆσις τοῦ ἐπιθέτου ἀντὶ οὐσιαστικοῦ, εἶναι συνηθεστέρα πολὺ καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς λατινικῆς. Ἡ ἐτυμολογία τοῦ Βόρρω εἶναι ἡλλοιωμένη, καὶ ἀποδεικνύει τὰ ὅσα ἀνωτέρω εἶπον, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν Ἀτσιγγάνων τῆς Τουρ-

κίας φυλάττεται καθαρώτερα ὅλων τῶν πρὸς δυσμὰς κατοικούντων ὁμοφύλων τῶν.

Μῦς — Π. *Mishakos* — Βόρ. ἐλλείπει.

Προφανεστάτη ἡ παραγωγή παρὰ τῆς σανσκριτ. λέξεως *musha* μῦς, παντικός. Δευτέρα ἄλλη λέξις εἶναι καὶ ἡ *mushaka* καὶ *mushika*, ἔχουσα τὴν αὐτὴν σημασίαν. Ἀμφότεραι δὲ παράγονται παρὰ τοῦ ῥήματος *musha* — κλέπτω, ἀρπάζω, ἴδιον τοῦ ζώου τούτου. Τὴν ἐτυμολογίαν ταύτην ἀνευρίσκομεν εἰς πολλὰς γλώσσας παρὰ τῆς αὐτῆς σανσκριτ. καταγομένης. Ἑλλ. μῦς, μύσκιος, λατ. *mus*, *muris* — σλαβ. *mish* — γερμ. *maus* — ἀγγλ. *mouse*. Ὁ ἀναγνώστης παρατηρεῖ τὴν συγγένειαν τῆς λέξεως τῆς ἀτσιγγανικῆς *mishakos* μετὰ τῆς σανσκριτ. *mushakas*. Ἡ προσθήκη *ka* εἰς πολλὰς σανσκριτικὰς λέξεις, ἔγεινε μᾶλλον ἀπὸ τοὺς νεωτέρους συγγραφεῖς Ἰνδοῦς. Εἰς τὸ γλωσσάριον τοῦτο εἶδομεν τὴν κοινὴν αὐτῆς χρῆσιν εἰς παμπόλλους λέξεις, ὅπου ἡ προσθήκη αὕτη ἢ δὲν εὐρίσκεται εἰς τὰ λεξικά, ἢ σπανιωτάτη ἦτον ἢ χρῆσις αὐτῆς.

Μῆν — Π. *Tchon* — Βόρ. *Chono*.

Ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως ταύτης εἶναι ἡ αὐτὴ τὴν ὁποίαν εἰδώκαμεν εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς λέξεως Σελήνη. Καθὼς πολλὰ ἔθνη οὕτω καὶ οἱ Ἀτσιγγανοὶ τὴν αὐτὴν λέξιν μεταχειρίζονται διὰ τε τὸν μῆνα καὶ τὴν σελήνην. Ἡ ἡμετέρα-μῆν, καὶ ἡ λατινικὴ *mens* παράγονται παρὰ τῆς σανσκριτ. *mana* σημαίνουσης μέτρος χρόνου ἡλιακοῦ ἢ σεληνιακοῦ. Ἰδε τὰ περαιτέρω εἰς τὴν λέξιν σελήνη.

Ἄλας — Π. *Lon* — Βόρ. *Lon*.

Τὰς δύο ὁμοίας ταύτας λέξεις ἀνάγω εἰς τὴν κοινὴν σανσκριτ. *lavana*, ἄλας ὀρυκτὸν καὶ θαλάσσιον ἐπομένως, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν, σημαίνει πᾶν τὸ ἀλατισμένον καὶ νόστιμον, πᾶν ὑγρὸν ἐμπεριέχον ἄλας. Τὸ σύμφωνον *n* τῆς σανσκριτ. ἐπιωπλήθη μετὰ καιρὸν καὶ ἐσχηματίσθη τοιούτῳ τρόπῳ ἡ παρούσα λέξις τῶν Ἀτσιγγάνων.

Σκόροδον. Π. *Sir* — Βόρ. *Sar*.

Τῆς λέξεως ταύτης καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων κοινοτάτων εὐρισκομένων ἀδιαλείπτως εἰς τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐπομένως ὁσημέρσι ἀλλοιούμενων, ἡ ἐτυμολογία δὲν εἶναι πάντα σαφής. Ὅσάκις ὁμοῦς ἀπαντῶ εἰς τὸ παρὸν γλωσσάριον λέξεις ὁμοφώνως ἐρμηνευομένας, πείθομαι ὅτι ἔχουσι κοινὴν καταγωγὴν καὶ κοινὰ τὰ γενέθλια. Τὴν λέξιν ταύτην παράγω παρὰ τῆς σανσκριτικῆς ρίζης *shrii* — βλάπτω — πληγόνω, θανατόνω. Ἀπὸ τὴν ρίζαν ταύτην σχηματίζεται ἡ λέξις *shara*, εἶδος χόρτου ἢ καλάμου. — Βλάβη — ζῆμια καὶ ἐπειδὴ καθὼς ἀνωτέρω εἶδομεν, οἱ Ἰνδοὶ ὠνόμασαν τὰ πλείστα ἀντικείμενα τοῦ κόσμου ἀπὸ τὰς προφανεστάτας αὐτῶν ιδιότητος (καθὼς εἶδειν εἰς λέξεις ὀξείδιον καὶ μέλι), οὐδὲν περίεργον ὅτι ἀπὸ τὴν δριμύτητα τοῦ χόρτου τούτου ὠνομάσθη οὕτως, ἡ λέξις αὕτη. Τὴν παραγωγὴν ταύτην ἐνισχύει ἡ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς σήμερον λέξις *seer* — σκόροδον τὴν ὁποίαν ὁ Βόρρω σημειώνει εἰς τὸ γλωσσάριον αὐτοῦ.

Φρέαρ — Π. Khanik. — Βόρ. Putar.

Αἱ δύο αὐταὶ ἐρμηνεύονται διαφέρουσι τόσον, ὥστε ἀδύνατον ν' ἀναγνωρίσῃ τις τὴν αὐτὴν πηγὴν δι' ἀμφοτέρους. Ἡ πρώτη, νομίζω, εἶναι παρὰ τῆς σανσκριτικῆς ρίζης khana — σκάπτω, ὅθεν ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ χαίνω. Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχαιότητος ρίζης khana, πιθανόν καὶ αἱ λατινικαὶ can-alis, καὶ cuniculus, σημαίνουσα τὸν λαγῶν καὶ τὴν ὑπόνομον, καὶ cunicularius, τὸν σκάπτοντα ὑπονόμους. Παρὰ τῆς ρίζης ταύτης σχηματίζονται αἱ σανσκριτ. λέξεις khanitri, ὁ σκάπτων, καὶ τὸ ἐπιθετικὸν khanaka, ὁ σκάπτων ἐν γένει, καὶ ὁ σκάπτων, ὑπονόμους καὶ φρέατα, ὅθεν καὶ ἡ παροῦσα khaïnk, σημαίνουσα τὸ σκαπτόμενον καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸ φρέαρ. Τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ Βόρρω θεωρῶ ἰσπανικὴν, ἢ μάλλον λατινικὴν puteus, καὶ ὅχι καθὼς ὁ ἴδιος τὴν ἐρμηνεύει patala, ἢ σανσκριτ. paataala κυρίως σημαίνει ὅχι γῆν σκαμμένην, ἀλλὰ τὰς ὑπὸ τὴν γῆν χώρας, κατοικουμένας παρὰ τῶν μογθηρῶν Θεῶν Nagas ἢ ὄφεις.

Τέλος τοῦ Γλωσσαρίου.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Ο ΙΑΤΡΟΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

« La mort nous bienheure »
Montaigne.

— Ναί, ναί ! ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.

Οὐδ' ἐστράφη ὁμως, ἀλλ' ἠκολούθει κύπτων πρὸ τῆς θερμάστρας.

— Εἶναι τόσον κακὰ ! τόσον κακὰ ! ἰατρὲ, κινδυνεύει νὰ . . .

— Εἰς τὸν διάβολον καὶ σὺ καὶ τὰ μυρολόγια σου ! Δὲν βλέπεις, εὐλογημένη, ὅτι εἶμαι ἐνασχολημένος ;

— Ναι, ἐπανέλαθεν ἡ γραῖα, οὐδόλως παραχθείσα ὑπὸ τῆς ζωνηρᾶς ἐκείνης προσφωνήσεως. Τί ἤξεύρω εἰς τί ἐνασχολεῖσθε ! πιθανῶς εἰς τὸ μέγα ἔργον ! καὶ ἐν ᾧ σεῖς τοιοῦτοτρόπως πειράζεσθε τὸν διάβολον, ἢ ταλαίπωρος ἐκείνη καλὴ κυρία ἀποθνήσκει.

— *Junii secundâ elapsâ horâ, et aquâ incandescente, eundem iterum injuies pulverem.*

Ταῦτα ἀπαγγείλας ὁ ἰατρός, ἔρριψεν ἐν τῷ ἀγγεῖῳ δύο λαβᾶς λευκῆς κόνεως, καὶ ἀναστρέψας τὴν πρὸ αὐτοῦ κλεψύδραν ἐξηκολούθησεν ἀναγινώσκων τὴν σολομονικὴν του γεγραμμένην ἐπὶ φύλλων περγαμηνῆς κτρινωπῶν ὑπὸ τῆς πολυκαυρίας.

Ἡ δὲ γραῖα ἀρῆκε βυθὺν στενχυμόν.

Ὁ ἰατρός ἦτο νέος εἴκοσι καὶ ὀκτὼ περίπου ἐτῶν. Δύσκολος ὁμως ἦτο τῆς ἡλικίας του ἡ ἐκτίμησις ἔνεκεν τοῦ κατώχρου καὶ ἰσχυροῦ προσώπου του. Ἡδύνατό τις μόνον νὰ μαντεύσῃ ἐξ αὐτοῦ ὅτι ἡ μελέτη ἢ σοφία τις μέριμνα διέγραψε προῶς τὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου του βυβαῖαν ρυτίδα. Καὶ ἦτο τῶντι λυπηρὸν νὰ βλέπῃ τις νενεκρωμένους τοὺς ὠραίους καὶ ἐρρύθμους χαρακτῆράς του, τὰς παρειάς του καίλας, τὴν ὄψιν του πελιδνὴν, τὴν κόμην του ἀτημελῶς πίπτουσαν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ ὠραῖον ἀνάστημά του στρεβλούμενον οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῆς ῥαθυμίας του.

Κύπτων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἀγγείου, ὅτε μὲν ἀνεξωπύρει διὰ τῆς πνοῆς τοὺς ἐτοιμοσβέστους ἀνθρακας, ὅτε δὲ διέκοπτε τὴν ἀνάγνωσιν ὅπως ῥίψῃ κόνεις καὶ βότανα ἐντὸς τοῦ ζέοντος ὕδατος.

— Τὸ μέγα ἔργον ! . . . τρελλὴ γραῖα ! . . . Κάλλιον, κάλλιον αὐτοῦ ! Δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ! τρομερὸν μυστικόν.

Καὶ παραχρῆμα, ἅμα ὡς ἔστρεψε τὸ τελευταῖον τῆς περγαμηνῆς φύλλον, ἀνεδόκσεν.

— Αὐτὸ εἶναι ! Ἐπέτυχε θαυμασίως !

— Τώρα, γραῖά μου, σὲ ἀκολουθῶ, προσέθηκεν, ὡς ἂν ἡ γραῖα ἦτο παροῦσα, ἐνῶ αὐτὴ πρὸ πολλοῦ κατέβη τὰς τέσσαρας ὁροφάς.

Εἶπε καὶ ἐκένωσεν ἐντὸς φιάλης τὴν χημικὴν του σκευασίαν. Ἦν δ' αὕτη κυανοῦν σεράπιον ἠρκούντως εὐρύσμον· εἶτα ῥίψας τὸν φαιόχρουν μανδύαν του ἐπὶ τῆς ἀτάκτου ἐνδυμασίας του, ἐξῆλθε τοῦ χημικοῦ τοῦ ἐργοστασίου ἀνὰ χεῖρας ἔχων τὴν πολύτιμον φιάλην, ἣν ἐπιμελῶς περιστύλιψεν ἐντὸς τῶν πτυχῶν τοῦ μανδύου του ὅπως τὴν κρύψῃ ἀπὸ τῶν βλέμμάτων τῶν περιέργων, καὶ τὴν προφυλάξῃ ἀπὸ τῶν ἀναποφεύκτων συμβεβηκότων ἀπερ συνήθως λαμβάνουσι χώραν, διαρκούσης μακρῆς καὶ ταχείας πορείας, εἰς τὰς ὁδοὺς, τῶν Παρισίων.

Ἀπὸ τῆς πλατείας τοῦ Ὀρολογίου μέχρι τῆς ὁδοῦ des Tournelles, ἡ ἀπόστασις εἶναι εἴκοσι λεπτῶν, ἀλλὰ διὰ τοὺς δυναμένους νὰ περιπατῶσι ταχέως· ἐντὸς λοιπὸν εἴκοσι λεπτῶν ἔφθικεν ὁ ἰατρός εἰς τὸν ὅρον του, καὶ ἐστάθη ἐνώπιον οἰκίας πλουσίας, τῆς ὁποίας τὸ μὲν ἐξωτερικὸν τεῖχος ἦτο ὑψηλὸν καὶ ἰσχυρὸν, ἡ δὲ πύλη στερεὰ καὶ σιδεροστεφής· τοιαῦτα πλεονεκτήματα δὲν ἦσαν μέτρια κατὰ τὴν πολυτάραχον ἐποχὴν καθ' ἣν συνέβησαν τὰ ἐξιστορούμενα, ἦτοι τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1584 ἔτους ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἑρρίκου τοῦ Γ'.

Ὁ ἰατρός ἔκρουσε τὴν πύλην· ὑπηρέτης δὲ, παρατηρήσας πρῶτον αὐτὸν διὰ κιγκλιδωτῆς τοξικῆς, κατέβη καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν.

— Οἶμοι ! κύριε Εὐδωρε, τῷ εἶπεν ἀνὴρ ἐξηκοντούτης περίπου, αἱ ἐλπίδες μου εἶναι ἐλάχισται.

Ὁ ἰατρός δὲν ἐπρόντισε νὰ καταστείλῃ εἰρωνικὸν τι μειδίαμα· ὁ γέρον ὁμως δὲν τὸ ἐνόησεν ἐπειδὴ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν ὑπόπλευροι δακρύων.

— Κύριε κόμη, δὲν πρέπει νὰ χάσετε τὸ θάρρος